

טובינא דחכמי (גיטין כה:)

ד"ר יחיאל שרמן

הגמרא במסכת גיטין כה: מבהירה סוגיה ומדגימה כי ההלכה כרבי אלעזר שהוא
"טובינא דחכמי" היינו המאושר בחכמים הטוב שבחכמים, האיכותי, החכם מכולם,

הגמרא על 2,700 דפיה בנויה מתודית בדרך היעילה ביותר להפוך האדם לחכם.

אנו יודעים כי למידה, קריאה הקשבה מוסיפים יידע, ברורה לנו איכותה של האמירה **"יידע הוא כוח"**, בסיס לכל דיון, לכל הבעת דעה, לכל ויכוח והשמעת רעיון מבוסס על יידע על האוצר האגור – הטמון במוח. האדם אינו יכול להגות רעיון מבריק ובודאי שלא להביע רעיון זה אם במוח אינם מצויים המילים המשפטים והשילוב ביניהם שהרי הפה הדיבור הוא צינור המחשבה, אלא שברור לנו מזה אלפי שנים וביתר שאת מהדידקטיקה שעליו בנויה כל הגמרא שהחכמה התבונה אומנם מבוססת על היידע האצור במוחנו, אלא

ששאלת שאלות, הבנת דבר מתוך דבר, הסקת מסקנות מכל מה שאנו לומדים ועוגרים במוחנו הם הם היוצרים בנו את החכמה.

כאמור, הקריאה הלמידה מהאחר מהווים תשתית ליידע, השאלות שאנו יוצרים בונים ומביעים מתוך יידע זה מביא את החכמה הויכוחים, שאילת שאלות על כל אמירה של חבר וידיד, שקלא וטריא של כל נושא שמועלה גורם לבניית מבנה אדיר וגבוה של חכמה. ככל שאדם שותף ללמידה בחברותא בקבוצה, בחבורה, יש לו אופציה להוכיח, להציג שאלה, דילמה על כל אמירה ולהציב רעיון חדשני בכל העשייה, לכל חשיבה שמועלית יש עוצמה - אך היא תנוע לראש הפסגה תוך בניית יצירתיות חדשנית ואיכותית רק אם יתקיים דיון בו תשאלנה השאלות.

נתן הקב"ה חכמה לכל אדם, יש לאפשר לכל אחד להביע דעתו ובעיקר להתוכח לשאול שאלות על כל הנאמר. מנהל איכותי שהוא מנהיג, לעולם אינו "אומר" מה לעשות, אלא מעלה רעיון, מציב רף חדשני, מדגיש דילמות וקשיים מבהיר חשיבות תהליכי השינוי התמידיים ומאפשר לכל הקבוצה- החבורה להביע דעתם כך בונים ומחדשים כל חזון.

הגמרא במסכת גיטין כמו בכל דפי הגמרא, בנויה על משנה, על כל אמירה, היגד, רעיון שמועלה מועלים בגמרא דיונים ויכוחים ושאלות שאלות ככל שאדם מקשה, שואל הרי הוא הופך לחכם יותר.

רבי אלעזר המופיע בסוגיה בגיטין נחשב ל"טובינא דחכמי" ל"מאושר בחכמים" ישנם מפרשים נוספים המבהירים במילים אחרות כמו **"הטוב שבחכמים"** ה"מעולה שבחכמים" היינו הבמה לדיונים ושאלות פתוחה לכולם לכל המשתתפים כל אחד הרוצה להיות חכם חייב לשאול שאלת, אך ישנם בעלי עוצמה מתמידים גאוניים חשוב להקשיב להם שהרי חכמתם הטמונה במוחם יצירתית ומעולה.

החכמה הקיימת במוח והמשרתת את הציבור – מוסיפה "אושר" לאדם ולדעתי וגם לסביבה, המנצלת חכמתם של החכמים, על כן מבהירים מפרשי התלמוד את המושג **"טובינא דחכמי"** המאושר שבחכמים הטוב שבחכמים, האיכותי המצויין שבהם הוא קודם כל המאושר שבהם

אדם חכם בעל יכולת מוחית נפלאה יהפוך למאושר רק אם הוא יוציא מן הכח אל הפועל את חכמתו.

מסוגיה נפלאה זו עלינו ללמוד לפתח בעלי היכולת, לאתר המצויינות שבל אחד ולטפח מצויינות זו מעלה מעלה ליצור במה לכל "מצויין" שבו הוא יוכל להביע, להפיק, לפרוש את המצוי במוחו. כל מורה וכל מנהל שהוא מנהיג חייב לבנות בבית הספר, בכל כיתה מוקד עשיה לימודי בו המצויינים בעלי הפוטנציאל המוחי האיתן יגשימו יכולתם, עלינו הורים ומחנכים ללמד וללמד ילדינו, אך לעודד אותם לשאול שאלות כדי שהחכמה תפרוץ ממוחם החוצה.

חובה עלינו לבנות נתיבים מרתקים שישפיעו על הילדים להיות יצירתיים ולהפגין כישוריהם, **ההצלחה מביאה לשמחה, השמחה גורמת לאושר האושר מגביר את הרצון והמוטיבציה** לנוע עוד ועוד קדימה לחכמה וליצירתיות אין ערך מעשי אם לא מפעילים אותם, הפוטנציאל המוחי הקיים והמעוגן לא יופעל לא יבוא לידי ביטוי אם אנו הסביבה, הורים מורים מנהלים וראשי ישיבות ואקדמיה לא ימצאו הנתיבים המתאימים והמרתקים כדי להפעיל כל תא ותא במוח.

חשוב מאוד מאד שכל צוות המורים יזונו ברעיון פיתוח המצויינים, כדי שכל מורה – מחנך ומורה מקצועי – יפגינו איכות הוראה המתחסת גם ואולי בעיקר לפיתוח המצויינים, ראוי שכל "מלמד" יאתר בכל כיתה את ה"טובינא זחכמי" יפעיל אותם ויבנה קרקע פוריה לקידום מעלה מעלה לראש כל הר, קיימת חשיבות גדולה מאוד שהקצב יהא נורמלי ומתאים לכל ילד וכל אדם מבוגר "אין קפיצות דרך" בחינוך. יש צורך בסבלנות, בקיום "תהליך" חכם ממושך ואיכותי, באשר כל חכם, כל גאון, וכל מצויין מגיע לשיא תפארתו בקצב היחודי שלו.

קיימת אימרה שהסבלנות היא הקרקע הפוריה ביותר לגידול ורדים תכונה זו חשובה אף היא לגידול המצויינים, כל עוד האמונה, הלהט ההתמדה, הנחישות הבטחון העצמי וזקיפות הקומה קיימים הרי תנועת המצויינים תתגבר על כל בעיה ועל כל בורות וקוצים כדי לכבוש כל יעד, העיקר להחדיר במוחנו שלנו מובילי הדרך מחנכי הדור, הורים לילדים כי היעד הלאומי הראשון הוא פיתוח המצויינים, כמובן שעלינו להמשיך לטפח החלשים והבינוניים להביאם למיצוי יכולתם, אך חובתנו להדגיש גם עידוד ופיתוח המצויינים. מנסיוני הרב בחינוך למדתי, כי הילדים בכיתה אוהבים את "המצויינים" מעריכים אותם ומתחברים עימם, המה מקשיבים לתבונתם המופגנת בדיבורם, יודעים הם ומכירים היטב את חבריהם שהם "טובינא זחכמי", עלינו לזקוף קומתם של "הטובינא" ולהטיל עליהם גם משימות לסייע ולעזור לחלשים ולבינוניים, בדרך זו הרמה של "כולם" מטפסת מעלה חשוב להגיש כי מתן פרסים למצטיינים על חכמתם מחד ועל שילובם החברתי מאידך, יעודדו וימריצו אותם למיצוי כל הפוטנציאל הקיים בהם.